

Kárpáti Kelemen

(1859–1923)

Kárpáti (Koudelka) Kelemen József 1859. augusztus 4-én született Rábaszentmártonban. Édesapja körjegyző volt. Ő maga 1869-től a szombathelyi premontrai rendi főgimnáziumban tanult, ahol 1878-ban érettségizett, majd Győrben és Budapesten göröglatin szakos diplomát szerzett. 1883-tól 25 éven át működött egykori iskolájában, a szombathelyi főgimnáziumban mint a klasszika-filológia tanár, majd 1907-től mint a gimnázium igazgatója. 1890 és 1900 között ellátta a Vas megyei Régészeti Egylet titkári és régiségtár-őri feladatát is.

Szombathelyen a modern városképpel kapcsolatos építkezéseken napvilágra került régészeti leletek nyomán ásatásokat végzett a régiségtár gyarapítására. Feltárásokat vezetett Vas megye több lelőhelyén (pl. Lődös, Ivánegerszeg, Sámfalva, Óvár, Velem, Pinkafő-Árokszállás, Ják, Hegyháthodász) is. Úttörő szerepe volt a Vas megyei néprajzkutatás megteremtésében. Ilyen irányú gyűjtőmunkája új területet nyitott a régiségtár életében és egyben megalapozta a későbbi néprajzi tár alapjait.

Néprajzi, történeti és régészeti publikációival ismét Szombathely felé irányította a szakmai körök érdeklődését. Részt vett Szombathely város és Vas megye történeti monográfiájának megírásában. A klasszika-filológia terén maradandó alkotása Horatius és Rufus műveinek magyar nyelvű fordítása. Az általa írt latin nyelvtankönyveket évtizedeken át használták az ország középiskolaiban. Cikkeiben a tudományos ismeretterjesztés feladatait is felvállalta. A tanulóifjúság számára régiségtári látogatásokat szervezett.

Alapító tagja volt az 1899-ben megalakult Vasvármegyei Kultúregyesületnek, amelybe 1900-ban a Vas megyei Régészeti Egylet is beleolvadt. A kultúregyesületben titkári, majd az új szombathelyi múzeum (a jelenlegi Savaria Múzeum) épületének 1908. évi felavatása után múzeumigazgatói funkciót töltött be, és a néprajzi tár örök teendőit is ellátta. Nevéhez fűződik a Városszépítő Egylet létrehozása is, amelynek elnöke volt.

1909-ben a Ferenc József-rend lovagja kitüntetésben részesült. 1911-ben székesfehérvári tankerületi főigazgatóvá nevezték ki. 1919. évi nyugállományba vonulása után a türjei rendház főnöke lett, egészen haláláig. Szombathelyen hunyt el 1923. február 23-án. Halála után tanítványai mozgalmat indítottak egy „Kárpáti Alapítvány” létrehozására, melynek kamatait a szombathelyi gimnáziumnak az az érettségizett diákja kapta, aki a klasszikus tudományokban a legjobb eredményeket érte el.

Forrás:

Kiss Gábor: Kárpáti (Koudelka) Kelemen József (életrajz).

In: http://muzeumbarat.hu/eletr.php?elod_id=5 (2015.02.13.)